

5. Hoffman R., Psaty B.M., Kronmal R.A. Modifiable risk factors for incidence of heart failure in the Coronary Artery Surgery Study. Arch Intern Med 1994; 154: 417–24.
6. Thom T., Haase N., Rosamond W., et al. Heart disease and stroke statistics – 2006 Update. A report from the American Heart Association Statistics Committee and Stroke Statistics Subcommittee. Circulation 2006; 2: 85–151.
7. Поворознюк В.В., Мусієнко А.С., Дзерович Н.І., Поворознюк Р.В., Іваник О.С. Рівень 25-гідроксिवітаміну D та індекс маси тіла в жінок у постменопаузальному періоді. Болі. Суглави. Позвоночник. 2018;8(4): 34-37.
8. Holick MF, Binkley NC, Bischoff-Ferrari HA, et al. Evaluation, treatment, and prevention of vitamin D deficiency: an Endocrine Society Clinical Practice Guideline. J Clin Endocrinol Metab. 2011 Jul; 96(7):1911-30. doi: 10.1210/jc.2011-0385.
9. Asha Devi S., Subramanyam M.V.V., Jeevaratnam R. Vani, K. Adaptations of the antioxidant system in erythrocytes of trained adult rats: Impact of intermittent hypobaric-hypoxia at two altitudes. Comparative Biochemistry and Physiology, 2005; Part C ;140:59–67.

Бобирьова Л. Є., професор, завідувач кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами

Шпетний О. А., асистент кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами

Жарін В. М., асистент кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами

Жаріна К. М., асистент кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами

Пікуль К. В., кандидат медичних наук,
доцент кафедри ендокринології
з дитячими інфекційними хворобами

*Українська медична стоматологічна академія
м. Полтава, Україна*

ОЦІНКА РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ У ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID 19

Актуальність. Одним з основних аспектів у лікуванні хворих на цукровий діабет, профілактики його ускладнень та контролюванні його перебігу в умовах пандемії є необхідність оцінки рівня тривожності.

Необхідно розпочати з розуміння сутності слова «Тривожність»

Тривожність – це індивідуальна властивість особи, що проявляється схильністю до надмірного хвилювання, стану тривоги в різних ситуаціях, які загрожують, на думку цієї особи, неприємностями, невдачами.

Надмірне хвилювання сприяє більш високому рівню гормонів стресу, що позначається і на серії складних механізмів, зокрема на рівні цукру крові: в одних хворих він його підвищує, а в інших – знижує, що зумовлює зі свого боку елемент непередбачуваності.

Цукровий діабет та тривожні розлади більшості людства вважає двома неінфекційними епідеміями XXI століття. Зазвичай цукровий діабет є керованою хворобою, проте нерідко він може провокувати супутню тривогу, що особливо актуально в умовах пандемії Covid-19.

Мета дослідження. Довести вплив пандемії Covid-19 на рівень тривожності у хворих на цукровий діабет.

Матеріали та методи.

Для даного дослідження був використаний проспективний метод дослідження, суть якого полягає в спостереженні за результатами зміни рівня тривожності в залежності від зовнішніх чинників, а саме вплив пандемії Covid-19 [4].

Визначення рівня особистісної та ситуативної тривожності проводилось за методикою Ч. Спілбергера в модифікації Ю. Ханіна.

Шкала реактивної і особистісної тривожності Спілбергера є єдиною методикою, що дозволяє диференційовано вимірювати тривожність і як властивість особистості, і як стан.

Тест Спілбергера-Ханіна належить до методик, за допомогою яких досліджують психологічний феномен тривожності. Цей опитувальник складається з 20 висловлювань, які відносяться до тривожності як стану і з 20 висловлювань на визначення тривожності як диспозиції, особливості особистості. Тривожність, як риса особи, визначає мотив або набуту поведінкову диспозицію, яка зобов'язує індивіда до сприйняття широкого кола об'єктивно безпечних обставин, як таких, які несуть загрозу, спонукаючи реагувати на них станами тривоги, інтенсивність яких не відповідає величині реальної небезпеки [5].

На кожне запитання можливі 4 відповіді за ступенем інтенсивності (зовсім ні (1 бал), мабуть так (2 бали), правильно (3 бали), цілком імовірно (4 бали)) – для шкали реактивної тривожності, та 4 відповіді за частотою (майже ніколи (1 бал), іноді (2 бали), часто (3 бали), майже завжди (4 бали)) – для шкали особистісної тривожності. Показник результату за кожною шкалою може знаходитись в діапазоні від 20 до 80 балів. Чим він більший, тим вищий рівень тривожності (реактивної або особистісної). Оцінка рівнів реактивної та особистісної тривожності за результатами показників здійснюється в таких межах: до 30

балів – низький рівень тривожності, від 31–45 балів – середній, більше 45 балів – високий рівень тривожності. [3]

Опитувальний бланк ситуативної тривожності (Спілбергера-Ханіна)

	Ситуація	Ні, це не так	Напевно, так	Вірно	Дійсно вірно
1	Я спокійний	1	2	3	4
2	Мені нічого не загрожує	1	2	3	4
3	Я почуваю себе напружено	1	2	3	4
4	Я відчуваю жаль	1	2	3	4
5	Я почуваю себе вільно	1	2	3	4
6	Я розчарований	1	2	3	4
7	Мене хвилюють можливі невдачі	1	2	3	4
8	Я відчуваю себе відпочилим	1	2	3	4
9	Я стурбований	1	2	3	4
10	Я маю відчуття внутрішнього задоволення	1	2	3	4
11	Я впевнений у собі	1	2	3	4
12	Я нервую	1	2	3	4
13	Я не знаходжу собі місця	1	2	3	4
14	Я напружений	1	2	3	4
15	Я не відчуваю скованості	1	2	3	4
16	Я задоволений	1	2	3	4
17	Я заклопотаний	1	2	3	4
18	Я надто збуджений і мені не по собі	1	2	3	4
19	Мені радісно	1	2	3	4
20	Мені приємно	1	2	3	4

Результати дослідження. У дослідження було включено 56 хворих на цукровий діабет, які перебували на стаціонарному лікуванні в ендокринологічному відділенні Полтавської обласної клінічної лікарні ім. М. В. Скліфосовського до початку пандемії Covid-19 та 52 пацієнта під час пандемії. Умовами відбору до участі у дослідженні були: компенсація цукрового діабету, відсутність супутніх захворювань, негативний тест на Covid-19, вік не старше 70 років.

При обстеженні хворих за методикою Ч. Спілбергера в модифікації Ю. Ханіна було встановлено, що до початку пандемії Covid-19 високий рівень ситуативної тривожності мали 52,3% респондентів, помірний рівень – 28,5% респондентів і низький рівень – 19,2%. Після початку пандемії Covid-19 високий рівень ситуативної тривожності мали 59,1% респондентів, помірний рівень – 30,3% і низький рівень – 10,6%.

Висновки. Дане дослідження особистісної та ситуативної тривожності доводить, що після початку пандемії Covid-19 у хворих на цукровий діабет рівень ситуативної тривожності збільшився. Враховуючи це потрібно правильно оцінювати стан хворого для подальшого планування профілактичних, терапевтичних та реабілітаційних заходів.

Література:

1. <https://neuronews.com.ua/>
2. <https://uk.wikipedia.org>
3. <https://www.researchgate.net>
4. www.irbis-nbuv.gov.ua
5. www.lnu.edu.ua